

„Edinost“

izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znaša:

Obe izdaji na leto gl. 21—
Za samo večerno izdajo 12—
Za pol leta, četrt leta in na mesec razmerno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvč., večerne številke po 4 nvč.; ponedeljske zjutranje številke po 2 nvč., izven Trsta po 1 nvč., več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 870.

4 nvč.

V edinosti je moč!

Oglaš

se računajo po vrstah v petih. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravištvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravištvo, odpravištvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Našim volilcem, Hrvatom in Slovencem v Istri!

Polnih šestnajst let je že tega, kar nekatere nas volite v dež. zbor. V teh šestnajstih letih smo skusili groznih, nezaslišanih stvari.

Posebno burno je bilo leto 1895. Izven zbornice in v njej je bilo pohujšljivih prizorov. Na potu v Poreč in v Poreču so nas napadali — maloštevilne, mirne in neoborožene — napadali so nas celo v hiši, kjer smo bivali in bili na hrani. Gospoda italijanski poslanci niso hoteli čuti niti v svojem jeziku pozdrava cesarsko-kraljeve vlade; sklenili so, da se ima razpravljati samo italijanski; protestirali so proti dvojezičnim napisom in proti sestavi porotniških imenikov ter se porogljivo smejali zastopniku cesarsko-kraljeve vlade, ko je branil pravične korake vlade in ga tiral »venkaj!«. Celó njihovi najboljši branitelji so jim predbacivali »besnost in brezmernost«. Tudi vladni listi so jim očitali, da ne mislijo in ne čutijo avstrijski, ako nočejo priznavati in spoštovati hrvatsko-slovenske narodnosti v deželi, kakor to zahtevajo temeljna načela naše monarhije.

Zbor se je odložil in razpustil. Na novih volitvah so se proglasili italijanski kandidati, bivši poslanci, za zmerne, a hrvatsko-slovenski za pretirane radikale, in v tem zmislu se je tudi postopalo nasproti prvim in drugim. Vključ vsemu temu ste deseterico nas izvolili v dež. zbor.

Že pred volitvijo ste nam na desetih shodih, ki smo jih imeli z Vami po vsej Istri, dali na svobodno voljo, da, ako bomo izvoljeni, pojdemo v zbornico v Poreč ali ne.

Ker je Njegovo Veličanstvo, naš cesar in kralj, z svojim najvišjim odlokom od dne 14. septembra 1895., izjavil, da je sklep deželnozbornske večine o jedinem italijanskem razpravnem jeziku neveljaven in neizvedljiv; ker so nam najvišji zastopniki Njegovega Veličanstva zagamčili varnost življenja in neomejeno uporabo hrvatskega ali slovenskega jezika v zboru; in ker neprestano hočemo in želimo sodelovati na razpravah v korist Vašo in vsega prebivalstva Istre, smo sklenili, da pojdemo v dež. zbor in šli smo.

Vsled hude ure in vsled skrajne človeške hudobnosti smo bili dne 10. januarja 1896 v Piranu in na potu v Koper izpostavljeni nevarnosti za svoje življenje, a v Poreču so nas morali čuvati redarji in žandarji o vsakem koraku. Večina zbornice in predsednik iste nista pripoznava niti podpredsednika, imenovanega od Njegovega Veličanstva, niti nas drugih poslancev.

Večina in predsednik sta nas ovirala na uporabi hrvatskega ali slovenskega jezika ter sta se na ta način večina in predsednik držala sklepa o jedinem italijanskem razpravnem jeziku, vključ temu, da je ta sklep Njegovo Veličanstvo proglasilo neveljavnim in neizvedljivim, a držali so se ga v dejanju tudi zastopniki cesarsko-kraljeve vlade. Ista deželnozbornska večina je odobrila, ob molčanju predsednika zbora in pooblaščenca c. k. vlade, nezakonito in neredno izvršene svoje izvolitve, a celo samovoljno je uničila zakonito in redno volitev obeh zastopnikov kmečkih občin okraja Voloskega in enega zastopnika kmečkih občin okraja Lošinjskega, ki je bil voljen z svojim tovarišem po istem volilnem činu in z istim številom glasov.

Mi smo vsled takega celo samovoljnega in protizakonitega postopanja, in vsled tega, ker se ni spoštovala niti Najvišja rešitev, zapustili deželni zbor in Poreč. Gospodje italijanski poslanci so pokazali takoj potem, zakaj so uničili volitev trojice nas in zakaj so tudi nas ostale izročili verifikacijskemu odseku. Četorica italijanskih poslancev kmečkih občin so izvolili potem svojega italijanskega tovariša v deželni odbor, dočim bi to volitev moralo izvršiti nas osem.

Na nadomestnih volitvah smo bili vsi trije, katere nas je večina izključila, zopet izvoljeni v deželni zbor.

Vseh devet nas je sklenilo, da ne moremo v zbor o razmerah, kakoršne so vladale izven zbora in v zboru leta 1896.

Vstopili smo leta 1897. še le po tem, ko so nam najvišji predstavitelji krone zagamčili varnost osebe in uporabo našega jezika. Ali tega leta nam ni bilo niti mogoče, da bi se udeležili razprav. C. kr. vlada je imela naznaniti, da se v prihodnje zbor ne bo skliceval več v Poreč, ampak v Pulj. Bati se je bilo, da vsled tega nastanejo v Poreču taki izgedi, da nam ne bo mogoče obstati. Kar nas je bilo tamkaj, smo ošli, drugi pa se nismo niti napotili tja.

Leta 1898. smo šli vendar-le v Pulj. Zunaj zbornice smo se mogli gibati slobodno, nič se nam ni zgodilo. V zbornici so italijanski poslanci in predsednik zbornice prezirali podpredsednika zbornice, našega tovariša, in vseh nas; oni in on ter drugi naročeni ljudje obeh spolov so nas ovirali v uporabi našega jezika.

Ropotali so kakor besni, tokli po tleh in po vratih, žvižgali, tulili, kričali razne izzivajoče pesmi, psovali nas in zmerjali z najnižimi psovki. Vse to smo prenašali dlje časa mirno, potrpežljivo. Časa potrpežljivosti pa je bila polna, ko je bila deželnozbornska večina dne 10. februarja sklenila, da se ima v zbornici razpravljati samo italijanski, ko je torej ponovila svoj sklep, katerega je Njegovo Veličanstvo uničilo že dne 14. septembra 1895. leta, ko je proglasila brezpravnimi nas Hrvate in Slovence in naš jezik v deželnem zboru. Zapustili smo zbornico in vrnili se vanjo, ko je Njegovo Veličanstvo z svojim najvišjim odlokom od dne 17. februarja proglasilo neveljavnim sklep večine o jedinem razpravnem jeziku, ko so nam naznanili s pristojne strani, da je predsednik deželnega zbora obljubil za gotovo, da se o hrvatskih in slovenskih govorih ne bodo ponavljali nedostojni prizori in ko je isti zbornični predsednik izjavil v javni seji dne 16. februarja, da je ukrenil potrebno, da bosta zagotovljena mir in red.

V sledečih sejah lanskega leta smo se mogli prepričati, da so vse te obljube in vsa zagotovila bila le pesek v oči.

Posebno predsednik se razume na to, da nam daje vsakršna jamstva, kedar nas ni, a kedar smo prisotni, je ravno on prvi, ki nas ovira v vršenju naših pravic.

Občinstvo na galerijah je besnelo, kakor poprej, a predsednik zbora je bil še toliko drzen, da je to divjaško postopanje opravičeval s »potrebo prebivalstva, da izrazi svoje z davna potlačene čute«, ter da je rekel, da se slobodna razprava ni ovirala.

Kedar občinstvo za trenotek ni moglo razsajati, prevzeli so njegovo vlogo gospodje italijanski poslanci, katerih ne le da ni opominjal in svaril predsednik zbornice, ampak on sam je zahteval mnogokrat od hrvatsko-slovenskih poslancev, naj govore v razpravnem jeziku italijanskem, pretrgoval jih v govorih ter delal opazke, ki niso bile na mestu. Interpelacije in predloge, izročene mu v slovenskem ali hrvatskem jeziku, dajal je čitati samo v italijanskem prevodu, ne da bi niti opomnil, da so to prevodi. Jedne interpelacije pa ni dal prečitati niti v italijanskem prevodu, češ, da se tiče njegovega postopanja, on pa da je odgovoren samo Njegovemu Veličanstvu.

Naše predloge, ki smo jih stavili tekom razprave, je preziral do cela, kakor da jih ni nikdo stavil. Prošnje, pisane hrvatski ali slovenski, ali v obče dopise strank, je vračal strankam, češ, da niso pisani a razpravnem jeziku zbornice. Držal se je načel, ki so se izrazila v zbornični seji dne 12. febr. 1898., po katerih da je bil, je in mora ostati edini razpravní jezik v deželnem zboru italijanski jezik; a v seji 26. februarja 1898. l. se je skliceval, da opraviči svoje postopanje, na sporazumljenje, določeno z c. kr. vlado ob zasedanju 1894. l.

Pred omenjenim Najvišjim odlokom od dne 17. februarja 1898 in po istim zabranjerali so torej rabo hrvatskega in slovenskega jezika ne samo ljudje na galerijah in italijanski poslanci, ampak tudi sam predsednik deželnega zbora ter so tako ravnali direktno proti onemu Najvišjemu odloku.

Predsednik zbornice se je ravnal tako po svojih načelih, skliceraje se na sporazumek, določen z c. kr. vlado. Zastopniki c. kr. vlade so sicer zares pobijali sklep italijanske večine dež. zbora glede jedinega razpravnega jezika, ali dejanski so se ga držali tudi oni. C. kr. namestnik, en c. kr. namestniški svetnik in pooblaščenec c. kr. vlade so rabili v zbornici, razen pozdrava o otvoritvi, izključno italijanski jezik. Poslednji je celo poredal izrečno, da rabi italijanski jezik, in to iz razloga oportunitete.

Po ponovnem vstopu v deželni zbor lanskega leta smo se udeležili vendar v zboru malega števila sej, kar jih je še bilo tedaj.

Sodili smo, da c. kr. vlada noče v hipu, ali da se hoče do prihodnjega zasedanja oprijeti odredb v varstvo naših, hrvatsko-slovenskih in v obče poslanskih, zakonjenih pravic, v obrambo temeljnih državnih zakonov in temeljnih načel za obstanek naše monarhije, v varstvo nedotakljivosti ponovnega Najvišjega odloka.

Ko smo bili letos poklicani v deželni zbor v Koper, posvetovali smo se dan pred otvoritvijo, pojdemo-li v zbor ali ne, in sicer z ozirom na mesto zborovanja in na opisane dosedanje razmere v zbornici. Menili smo, da pojdemo, ko se nam je na pristojnem mestu naznanilo z gotovostjo, da se je poskrbelo za varnost oseb izven zbora in da na razpravah bomo mogli brez vsakega dvoma rabiti svoj jezik.

V prvi seji smo čuli sporočilo cesarja in kralja, lastnoročno podpisano od Njegovega Veličanstva, ne samo italijanski, ampak tudi hrvatski. Že to dejstvo, da je sporočilo cesarja in kralja prišlo zbornici tudi v hrvatskem izvirniku, ter naglašanje ravnopravnosti pojedincev in narodov, mogla

bi nas navdahnili z upom, da tudi drugi činitelji priznajo našo in našega naroda in jezika tajnopravnost, ali ropot o čitanju tega sporočila v hrvatskem jeziku dal nam je slutiti, da je bil prazen tak up. Da je bila naša slutnja opravičena, morali smo se prepričati že v drugi seji.

Gospodje italijanski poslanci so nas prezrli na vseh volitvah, kakor prejšnja leta; oni in predsednik prezirajo podpredsednika, kakor dosedaj. Prezirajo nas, in z nami tudi ves naš narod, kakor da ni ne nas in ne njega na svetu, to pa tudi zato, da ne bi mogli mi videti od bliže, kako postopa deželna uprava in kako in za kaj troši denar našega naroda. Občinstvo na galerijah in gospodje italijanski poslanci so hoteli pokazati takoj, da je Koper ravno tako italijansko mesto, kakor Poreč in Pulj, in da tudi v Kopru zabranijo rabo hrvatskega in slovenskega jezika, kakor prej v Poreču in Pulju. Predsednik se je držal svoje prakse iz prejšnjih let, svojih načel, katera je izrazil javno, svojega dogovora z c. kr. vlado. Sicer je res dal izprazniti galerije po ponovnih pozivih, ni pa opominjal niti klical na red italijanskih poslancev, ko so se vedli nedostojno, podpirani od mladine, ki je žvižgala s piščalkami in drugače ropotala, da bi človek moral oglušiti. O vsem tem se je vel predsednik, kakor da ne vidi in ne čuje teh ljudi, neposlancev, ampak pretrgoval in pozival je našega govornika, naj govori italijanski, da-si se je isti posluževal le svoje pravice, utemeljene ne samo v božjih, ampak tudi v človeških zakonih ter posvečene s ponovnimi odloki Njegovega Veličanstva; vrnil je nadalje prošnjo neke slovenske občine iz razloga, ker ni bila napisana v razpravnem jeziku deželnega zbora. Zanj in za večino deželnega zbora je še zmiraj v veljavi sklep o italijanskem kakor jedinem razpravnem jeziku zbornice, vkljub temu, da je Njegovo Veličanstvo proglasilo ta sklep ničevim, nepravilnim in nezakonitim. Predsednik zbornice je zaupna oseba c. kr. vlade. On ni spremenil svojega dosedanjega postopanja. Službena poročila o pohujšjih prizorih v zboru so slaba, ali pa jih sploh ni.

S postopanjem v zbornici se izizvleje na izgrede na cesti, katerim je bilo že opaziti začetke in ki bi bili postali toliko večji, ker koperski „poljani“ niso zadovoljni z vladajočo stranko.

Prvi dne seji ste pokazali, da ostanejo razmere v zboru stare, kakor so bile do sedaj, da se stara, nedostojna igra prejšnjih let ponavlja, da nas in naš jezik, jezik velike večine prebivalstva naše dežele istrske, prezirajo vsi, razun Njegovega Veličanstva našega cesarja in kralja.

Te nedostojne igre mi ne moremo in ne smemo dalje trpeti. In smo sklenili, da ne moremo v deželni zbor, dokler obstoje v njem takšne razmere.

To Vam naznanjamo s tem.

Dolgo smo odlagali svoj sklep. Šli smo do skrajne meje potrpežljivosti, celo proti izrečni želji mnogih izmed Vas. Vse smo dobro premislili, o vsem razpravljali ter videli, da dalje ne moremo in ne smemo.

Tega nam ne dopušča naša poslanska čast, čast Vaša, spoštovani volilei, čast Vaša, častiti Hrvatje in Slovenci istrski, čast Vašega in našega jezika, v katerem se poje „slava Bogu na višavah“, kamo-li da bi se ne smelo govoriti v njem v deželnem zboru!

V vsej, dosti dolgi vrsti let, odkar Vas zastopamo, vodila nas je ljubezen do Boga in ljubezen do bližnjega.

Na temelju božjih, naravnih in pisanih zakonov smo branili pravice Vaše in vsega našega naroda in jezika vseh nas, v cerkvi, v šolah, v uradih, v vsem javnem življenju.

Nikdar nismo zahtevali kakih privilegijev ali predpravice za naš narod, ampak zmiraj smo šli za tem, da mora imeti naš narod iste pravice, katere uživa drugi narod v deželi. Kakor imata obe narodnosti iste dolžnosti v krvi in denarju, tako naj imata enake pravice.

V TRSTU, 4. maja 1899.

Zastopniki naroda v Istrskem deželnem zboru:

Vekoslav Spinčić, Matko Mandić, Slavoj Jenko, Josip Kompare, Simon Kvirin Kozulić, dr. Matko Laginja, dr. Andrej Stanger, dr. Matko Trinajstić, dr. Dinko Trinajstić.

Politični pregled.

TRST, 6. maja 1899.

Nemška in laška hinavščina. To je že star, znan predmet, saj se moremo baviti z njim dan na dan. Je-li more biti večje hinavščine na svetu, nego je ta, ako govore Nemei, da so oni zatirani v tej državi, nas Slovane pa da državna uprava nosi na rokah?! Ne, mi si ne moremo misliti večje hinavščine! To je hinavščina, ki ob belem dnevu bije v obraz najjasnejši resnici, ki drzno taji stvari, ki so in se vrše pred očmi vsega sveta. Dinastija v Avstriji je nemške krvi, na centralnih oblastih gospoduje nemški jezik, 95 odstotkov viših mest imajo Nemei v svojih rokah, v vojski se skrbi za čuvanje nemškega jezika skoro bolj nego pa za topove in vežbanje vojakov, kjer-koli biva kaka nemška duša širom vse države, gleda in pazi uprava države, da se tej nemški duši prav gotovo ne skrivi ni jeden sam las, kjer je le kopica nemških otrok, sili uprava države dotične občine k ustanovljanju nemških šol ali pa jih ustanovlja kar ona sama, kakor n. pr. tu v Trstu itd.; kjer so Nemei v večini, tam ne pripoznavajo nikogar poleg sebe in tlačijo manjšine neusmiljeno (glej deželne zbornice na Nižje Avstrijskem, na Štajerskem, Koroškem, v Šleziji), a kjer so v manjšini, se sklievajo na svojo »kulturo«, na svojo namišljeno zgodovinsko nalogo, in na veliko — laž, da so

oni sami ustvarili to državo, da jo tudi vzdržujejo oni sami, in hoté gospodariti tudi tu, oni, manjšina nad večino! Avstrijski Nemei, in naj je že v pretežno nemških krajih, ali pa pomešan z nami v neznatnem številu, si sploh ne more misliti drugačnega razmerja, nego takega, v katerem je — on gospodar! In če taka njega zahteva naleta na odpor, pa kriči, da je tlačjen, da se mu krivica godi! Sleherni napor nemških narodov za svoje pravo, za enakopravnost, za obrambo svoje narodne individualnosti in za svobodno negovanje svoje lastne kulture in svojega narodnega značja se vidi Nemeem atentat na Nemštvo in kriči o zapostavljanju, o bedi, o proganjanju. Vse to so znane notoriške stvari, ker se vrše dan na dan, povsodi in v vseh možnih varijacijah.

Nikjer pa se to nemško hinavstvo, ta tartiferija, ne pojavlja tako sistematično, nego v onih krajih, kjer bivajo Čehi in pa mi Slovenci. In posebno z nami Slovenci pometajo, da je joj, ker nimamo tiste odporne sile v sebi, kakor jo imajo Čehi.

S tem starim, vsakdanjim, a vendar vedno aktualnim predmetom se je bavila te dni tudi praška »Politik« s posebnim ozirom na dogodke v deželnih zborih.

Na Štajerskem se n. pr. — tako pravi — kar vrhovati krivica na krivico, jedno nespoštovanje

sledi drugemu. Celó to bi hoteli braniti štajerskim Slovencem, da bi ne smeli rabiti svojega jezika v deželnem zboru! Ne privoščajo jim — tretjini prebivalstva — niti jedne meščanske šole!! Po vsej pravici vprašuje praška »Politik«: kje drugje bi bilo mogoče kaj takega? In vlada?! Da, ta vlada, ki toliko skrbi za konserviranje opozicijskih nemških mandatov na Češkem, nima ni besede v obrambo, kadar gre za najbolj zveste stranke večine, na katere se opira v državnem zboru. Graški konvent in njega odposlanci v deželnem zboru smejo obsipati Slovence z sramovanji; nikdo jih ne ovira na tem, nikdo nima besede graje za to. In ko so Nemei dovršili to lepo delo, potem remonstrujejo proti § 14., zahtevajo odstranitev »Nemeem sovražnega sistema« in tožijo vlado, da tlačí — Nemei!

Ali si je možno misliti večje hinavstvo?! Ne!

Ali »Politik« se spominja, da niso le Nemei taki v svojih deželnih zborih, ampak tudi Italijani. Kolika skrb se obrača n. pr. sedaj za rešenje trentinskega vprašanja?

A kako je vedenje signorov na Primorskem?! Ti vrli patrijotje, ki stoje v najintimnejih odnosjih z »odrešenimi brati« v kraljestvu, kakor dokazuje to na kričeč način nesramno pismo predsednika italijanske zbornice županu tržaškemu, ti signori so v svojem nebrzdanim poželenju po zatiranju slo-

(Dalje v prilogi.)

Zavzeli smo se za povzdigo poljedelstva, o čemer ne moremo zamolčati, da je naša zasluga, ako danes ni več nesrečnega »ezonera«.

Trudili smo se, da se uredi reke in odstranijo močvirja, da se napravijo potrebne ceste, da se povzdigneta obrt in trgovina.

Delali smo v obče za duševni napredek in telesno blagostanje vsega prebivalstva istrskega, brez razločka narodnosti, posebno za napredek in blagor nižih, siromašnih, tlačanih slojev prebivalstva.

Vladajoča italijanska stranka v Istri se je kazala in se kaže nasprotna vsemu temu.

Ona noče slišati ničesar o enakopravnosti našega naroda z drugim narodom v deželi; ona noče vedeti ničesar o temeljnih državnih zakonih glede našega naroda, niti o podlagah, na katerih načeloma stoji naša monarhija.

V vsem njenem delovanju: v uradovanju, cerkvenih in šolskih stvareh, celó o grajenju cest in urejevanju rek, v ustanovah za poljedelstvo, o podeljevanju posejil, v postopanju z občinami, vselej in povsod jo vodi politika, vodi jo politično načelo, da je *Istra italijanska dežela*, in kolikor še ni, da mora postati. V stremljenju, da uresniči to načelo, se ne boji posluževati se najpokvarjenjših oseb in najgrših sredstev.

Ona noče, da bi se naš narod naučil brati in pisati, noče, da bi se naši izobrazili. Ona hoče, da v deželi zgine naš jezik, in s tem tudi naš narod, torej Vi, naši volilei, vsi Vi Hrvatje in Slovenci istrski. Ona hoče pogubiti našo narodnost v deželi, hoče, da nas vse, kolikor nas je Hrvatov in Slovencev v Istri, poitalijanči.

Ona pravi, da nima denarja, kedar naše ljudstvo želi kje narodno šolo, ki bi stala 5 do 6 tisoč goldinarjev na leto; sedaj pa hoče ustanoviti italijanski gimnazij na stroške vseh nas, gimnazij, ki bo stal v enem letu 40 tisoč goldinarjev, in to samo iz kljubovanja, iz objestnosti, brez potrebe, samo zavoljo imenovanega načela svojega, da je Istra italijanska dežela.

Ž njo niso zadovoljni niti nižji sloji italijanskega prebivalstva, niti večina italij. meščanstva, ker ne mara tudi za njihovo izobrazbo in za njihovo blagostanje; njo obsojajo tudi nekateri nemški listi naše države, ki so ji sicer prijazni, pa celó nekateri italijanski listi v Italiji; a podajajo jej roko razni drugi činitelji.

Mora priti čas, da se sklene račun s takšno stranko. Vzdigne se in združi proti njej gotovo vse, kar pošteno misli, kakor se že vzdigujejo in družijo. V dež. zboru se je ne more priti do živega o razmerah, ki vladajo tam.

Izven zbora treba torej delati zdaj na to, da se spremenijo razmere v zboru in da se izboljša stanje vsega hrvatskega in slovenskega naroda v Istri. V to smo poklicani mi, ki se nismo nikdar, kjer koli smo mogli pričakovati le malo uspeha, branili dela za naš narod.

V to ste pa poklicani tudi Vi, naši volilei, na katere smo se zmiraj naslanjali na našem delu. V to ste poklicani Vi Hrvatje in Slovenci istrski. Tu gre za obstanek in napredek našega naroda v tej deželi, za njegovo življenje.

Uprimo se vsi z vsemi močmi našimi, ne pustimo se prevariti od nikogar in z nobeno rečjo; zavedajmo se svojih pravic kakor državljani, ki plačujemo davke v krvi in denarju, kakor Hrvatje in Slovenci; ne obupujmo v obupnem položaju, ampak svesti si boljših dni našega hrvatskega in slovenskega naroda v minulosti, delajmo vztrajno vsi in povsod za njega boljše bodočnost.

V našem poštenem delu za pošteno stvar pomorejo nam poštenjaki, pomorejo nam bratje po krvi in jeziku, pomore nam Bog!

vanskih poslancev, zastopajočih veliko večino prebivalstva, prisilili te poslednje do sklepa za abstinenco. Domovini zvesto hrvatsko in slovensko in slovensko prebivalstvo je bilo res že izročeno vsaki samovolji italianisimov! Prizori, ki so se vršili v deželni zbor, ako je kateri slovenskih poslancev hotel govoriti v svojem jeziku, so škandal za urejeno državo. Saj je bil celó deželni glavar istrski tako drzen, da je zavračal od vlade poslana slovenska stenografa, ker se Italijanom vidi to — »provokacija«. In vlada? Da, to je veksirna slika: kje ostaja vlada? »Slovanom prijazna vlada?« —

Ali nimajo torej prav tudi Italijani, da tožijo o proganjanju? Ali ni, da se moramo mi Slovenci kar tresti za obstanek te vlade, ki nas tako grozno favorizuje in razvaja?! Ali govore kaj drugače tu navedeni izgledi?!

O ti nemška in italijanska hinavščina, to farizejstvo je zares fenomenalno! Tako fenomenalno, da mora imeti železno čelo, ki ne pozna srama, oni, ki je zmožen takega hinavstva!

Vlada in Slovenci. »Information« piše: »Preloženje težišča v deželne zbornice, tako nekako se je glasil program vlade. Meniti bi morali torej, da vlada vse zastavi v to, da vsaj v tej smeri obesi pišček svoji popolni nedelavnosti. Toda ona ne misli na to. V Češkem, v Tirolu, v Gorici zborujejo nepopolni parlamenti, katerih delo mora vsakako biti le jednostransko in vlada ne gane z nobenim prstom; v Gradcu prepušča polje pesti demagogov, ki razvijajo brezprimen terorizem proti veliki večini nemškokonservativnega in slovenskega ljudstva; v Trstu in Gorici so Slovenci, ki so menda vladi le blago za glasovanja, kar izročeni na milost in nemilost irredentovski sodrgi in v Gorici je imenovala vlad dolgoletnega voditelja furlanske irredente deželni glavarjem. Posebno črnorumeni ni taka politika grofa Thuna! Ako kdo sedi na »kozlu«, a pušča vajeti iz rok, potem se ni smeti čuditi, ako voz drvi v jarek. V najhujših dneh centralizma niso imeli Slovenci tako hudega stanja, kakor ga imajo v dobi grofa Thuna. Njih najhujši nasprotniki se postavljajo na odlična mesta v vseh strokah uradništva, vse toženje in prošenje so zastonj, a prebivalstvo meče vso krivdo na poslance, ki naj bi vzdržali to ministerstvo. Tako žaga grof Thun sam vejo, na kateri še sedi za sedaj.«

»Soča« piše: »Italijani ne odjenjajo niti za las od svoje prevlade, oni nočejo slišati niti besede o ravnopravnosti Slovencev na Goriškem — in vlada je na njihovi strani. Drugače bi ne bila postavila za deželnega glavarja »najhujšega med hudimi«! Nasproti temu pa slovenski poslanci se ne udajo, da bi hodili delat tlako Italijanom v deželni zbor, kjer bi se jim dajala za velike koncesije kaka drobtinica, kjer bi živeli skozi in skozi le v odvisnosti od milostljivih Italijanov. V deželni zbor iti torej ne kaže na nikak način, in to ne našim poslancem, kakor tudi ne njihovim sodrugom v Trstu in v Istri. Istrski in tržaški deželni zbor, v katerih so Italijani v veliki, odločilni večini, sicer zborujeta, ali — goriški ne zboruje in tudi ne bo zboroval brez Slovencev! Da bi virilni glas šel na limanice italijanskim spletkam sedaj, ko je vsakemu znano, kako stojé reči, skoro ne verjamemo, ker to bi bil dalekosežen udarec v obraz slovenskega naroda!

Kaj stori vlada? Na njej je v prvi vrsti, da potiplje Italijane, kar lahko stori tako občutno, da začne takoj peti drugo političko pesem, ali vlada tega najbrže noče še storiti, in sploh je vprašanje, če v obče bo kedaj hotela!!

Da, da, za tirolske Italijane je pripravljena vse storiti, pogaja se z njimi in obljublja jim kar nekako »malo Italijo« na Tirolskem, ali za Slovane v južnih obmejnih pokrajinah tega ni potreba! Čemu neki?! Zvestega čuvarja ne smeš razvadi, ne smeš mu dati preveč svobode, ker sicer bi bil slab čuvar; tako menda misli vlada, ki pa zato ljubeznjivo boža Italijane, in njim na ljubo je postavila za dež. glavarja moža, ki ima polno odlikovanj iz sosednjega »kraljestva«, češ, da jej ne uidejo v »domovino«!

K položaju. Finančni minister dr. Kaizl, ki se mudi, kakor znano, v Pragi, je prišel včeraj

v sejo parlamentarne komisije Mladočehov in konservativnega plemstva, da poda pojasnila glede jezikovnega zakona, ki ga hoče izdati vlada. Razloži vsobino zakona, je povdarjal, da jako visoko stoji o seba želi, da ta zakon stopi na mesto jezikovnih naredeb. Povdarjal da je nadalje, da se namerjani zakon nikakor ne dotika načelnih zahtev Čehov. Sosebno pa je minister oporekal temu, da bi novi zakon odpravljaj načelo, po katerem more vsakdo iskati svoje pravice v materinem jeziku.

Čehi baje niso več tako nasprotni novemu zakonu, samo to povdarjajo, da ne spada v državni, ampak v deželni zbor. Sicer pa da so odločitev prepustili eksekutivnemu odboru desnice, ki se snide na Dunaju takoj po zaključanju deželnega zbora češkega. Novemu zakonu da so pritrdili nadalje od večine Poljaki, Jugoslovani in nemški konservativci. Glede poslednjih ni dvomiti več na tem po zadnjih izjavah v »Vaterlandu«, ki pravi: sicer da je res važnih pomislekov proti takemu rešenju, ali te pomisleke da treba pustiti na strani, ker je skrajna sila. V izrednih položajih da treba tudi izrednih odredb. Slednjič da hočejo glasovati za idemniteto tudi krščanski socialisti in — Italijani!

Tako poročila iz Prage, ki kažejo, da stvar ne stoji tako slabo za grofa Thuna. Kar se dostaja nas Jugoslovane pa treba povdariti hitro, da še ni nikake izjave od avtoritativne strani in ne moremo verjeti, da bi bili po tem, kar se ravno kar godi v naših krajih, res tako, kar meni nič tebi nič, pripravljeni za usluge grofu Thunu. Sklicevaje se na obupno položanje naše, ki se zreali v večih sestavkih prav te številke, menimo, da so grof Thun in njegovi organi storili vse možno, da bi onemogočili našim glasovati za vlado. A če se uprejo naši, znalo bi se dogoditi marsikaj, z čemer danes grof Thun niti ne računa in bi vendar temeljito prekrizalo njegove račune.

Domače vesti.

Hrvatje in Slovenci. Deželnemu glavarju kranjskemu, pl. Deteli, je došel nadalje ta-le telegram iz Zagreba:

Eksekutivni odbor saborskega kluba hrvatske opozicije, kakor veren tolmač čutov vsega naroda hrvatskega, pozdravlja oduševljeno v včerajšnji seji Vašega deželnega zbora storjeni sklep za uvedbo hrvatskega jezika v realke ter izreka dičnim slovenskim poslancem najsrčnejšo zahvalo na tem velevažnem patrijotičkem činu, ki je najslajnejši dokaz ljubavi in jedinstva Slovencev in Hrvatov. Bresztjenszky, predsednik kluba.

Na to brzojavko in na ono dr. Vidriča, ki smo jo priobčili že zadnjič, je bil odposlan naslednji odgovor:

Slovenska dva kluba zahvaljujeta Vas združena na bratskem Vašem priznanju sklepa deželnega zbora kranjskega o uvedbi hrvatskega jezika kakor učnega predmeta na tudeželnih realkah v korist bodočnosti naše slovenske mladine, katera naj uspešno deluje v blagor domovine in države. Hribar, dr. Papež, načelnika klubov.

»Pobožnim« oznanjevalcem sovražstva do Slovanov. Precej časa je že, odkar se nismo srečali z glasilom tistih mladih laških duhovnikov, ki nosijo informacije in hodijo po informacije v uredništvo židovskega »Piccola«, oziroma k raznim veljakom stranke, ki je morda v vsej državi naši najbolj sovražna veri, cerkvi in nje poglavarju. To očitanje jih boli te mlade fanatike v duhovski obleki, to vemo: vsikdar se kar zvijajo in penijo, ko jim prihajamo s tem očitanjem. Naj se le penijo, verjame jim vendar ne nikdo; vsaki vrstici, kakor jih pišejo redno v svojem glasilu, kadar oznanjujejo sovražstvo in kličejo na boj proti svojim sodeželanom slovenske narodnosti, je videti, da je vzeta iz arzenala frazeologije »Piccola« in raznih sovražnikov naše vere.

Precej časa že se nismo srečali z glasilom onih ljudi, ki v svoji narodni srditosti pozabljajo na svoj sveti poklic in nauke ljubezni one svete vere, katero — bi morali oznanjevati. Ali dogodki se preneglo pode eden za drugim in zahtevajo od nas vse pozornosti, da res ni čudo, da smo pustili iz vida to glasilo tabora pobožnega sovražstva in prijateljev naših sovražnikov: med duhovščino našo žalostno proslulega — »Amice«! In tudi najnoveji

izbruh tega sovražstva bi bili prezrli najbrže, da nas ni opozoril prijatelj na številko »Amice« od 23. aprila. Kar dva članka nam je posvetil. Na način, ki res ni dostojen duhovnika, oteplje »Amice« okolo sebe, ker smo se po svoji verski in narodni dolžnosti zavzeli za pravo našega staroslovenskega jezika v cerkvi, za pravo, potrjeno od papežev, in še sosebno od sedanjega. Zlasti se peni na nas, ker smo bili priobčili oni izborni članek iz »Obzora«, v katerem jo na podlagi duha in besedila cerkvenega prava načrtan obseg pravice škofov in — duhovščine. A mesto da bi »Amice« skušal zavrniti naše trditve na istej večni in neporušni podstavi, bežal je raje v arzenal »Piccolove« frazeologije, ter je pograbil tam najbolj nizkih psolv, ki jih luča za nami prav po načinu ljudi, ki nimajo ni krščanskega čuta, ni izobrazbe, ni — mirne krvi.

Ta denuncijant po poklicu denuncira slovenske duhovnike, da se med njo množe slučajji proti dolžni kanoniški pokornosti in meče nam v obraz — »panslavistiško pravičnost«, ki je taka, da bi v petdesetih letih, ako bi obveljala ta pravičnost, ne bilo niti sledu več o kakem Italijanu na Primorskem. Zvesto svoji nravi in svojim namenom hajska in bega potem italijansko ljudstvo, češ, da bi bilo, ako bi šlo po želji nas panslavistov, sploh prepovedano čitati v Trstu druge liste, nego one »della concordia slava«. Kako smešno, kako nizko, kako malenkostno, in vendar, kako — peklenško zlobno in preračunjeno za nevedno, a poleg tega lahko razburljivo ljudstvo!

»Pobožni« oznanjevalce sovražstva se seveda navdušuje za zaderskega nadškofa Rajčevića, ki je baje storil le »svojo dolžnost«, ko je jel suspendovati a divinis one duhovnike, ki se potezajo za pravico, podeljeno našemu jeziku od papežev. Mi bi lahko vprašali: mar vsi drugi škofje dalmatinski, ki drugače sodijo o stvari, nego pa nadškof Rajčević, ne poznajo svoje dolžnosti? Mar so vsi drugi duhovniki, ki so se združili v manifestacijo za to pravo, sami uporniki?! Ali pustimo to, ker utegne priti odgovor iz drugega peresa.

Ali to izjavljamo tu na ves glas: da ljudje, ki pišejo in pošiljajo v Rim spomenice, v katerih tožijo in obrekujejo ter lažejo o svojem škofu, nimajo prav nobene pravice poučevati druge o obedienci.

»Pobožni« oznanjevalce sovražstva pravi tudi, da ni prav čisto nič res, kar govorimo mi o potiskanju našega jezika iz tržaških cerkev in se pri tem sklicuje na — statistiko, da bi dokazal, da mi Slovenci imamo vsega v obilici, česar potrebujemo. Oprostite nam, ali kmalu bi rekli... muso.... Prav ničesar da se ni dogodilo našemu jeziku na škodo ni pri sv. Justu, ni pri sv. Antonu starem, ni pri sv. Antonu novem, ni — v Rojanu!! Z ljudmi, ki drznim čelom, ne da bi jim silila rudečica srama v lice, taje stvari, katerim priče smo vsi, se je seveda težko pogovarjati. Takim ljudem je edino pravi odgovor: fej vas bodi! Na statistiko se sklicuje, statistiko, ki so jo delali framasoni in judje in njihovi hlapei! V cerkvi, v cerkvi, tam imate zanesljivo statistiko! Ljudi, ki zahajajo notri, si oglejte, svojim očem verujte, ne pa onim, ki sploh taje našo ekzistenco na tej zemlji! Na vse drugo — ne odgovarjamo, ker je le kopija onega, kar stoji v »Piccolu« in »Indipendentu« vsaki dan: da zahtevamo mi, naj bo cerkev podpirateljica panslavizma, da Trst ni slovanska zemlja, da homo morali — kako lepo je povedano to! — pojesti še mnogo kruha, predno spremenimo tržaške ulice v ljubljanske ulice, da Trst je tako italijanski, da bi morali, ako bi bili oni taki kakor mi, urednika »Edinosti« izgnati iz Trsta (kako krščanski je to!), da bi morala (zopet krščanska želja) tudi vlada odpreti oči, kdo da zanaša nemir, katerega niso poznali — zaključek je najbolj masten — »nostri gloriosi avi italiani«.

Avi italijani! — in njihovi epigoni so razni Jaklici, Jurizze, Mastni itd. . . .

Pojte pojte, zaprite raje svojo amicovsko botiko, pojte in sedite tja za mizo med Žide in framasone v uredništvu »Piccolovem«, kamor sodite in kjer čutijo, mislijo in lažejo — kakor vi!!

Za cerkvico sv. Cerila in Metoda v Padriču so darovale gospe: Frančiška Košir 2 kroni; N. N. 1. krono in N. Fajdiga 20 stotink. Te svote se niso objavile po pomoti.

Ozirom na dopolnilne občinske volitve v Ljubljani smo prejeli in objavljamo:

Slavno uredništvo!

V »Edinosti« se čitajo skoro neprenehoma očitavanja narodne stranke. Zlasti iz vseh poročil o zadnjih dopolnilnih volitvah ljubljanskih gleda očitavanje, da je ona provzročila boj ter tako omogočila Nemeem dokazati svojo veljavo. Resnici na ljubo Vas torej prosim konstatovati, da je narodna stranka že mesec dni pred volitvami ponudila katoliško - narodnej stranki skupno postopanje, hoteča jej prepuštili nekaj mandatov, da je pa ta stranka njeno ponudbo oholo odbila.

(Opomba uredništva.) Na to pismo nam je konstatovati, da smo o zadnjih volitvah v Ljubljani — prav zato, ker smo se hoteli izogniti vsakemu očitavanju — beležili le dejstva. Nikakor ni torej opravičena trditev, da smo očitali narodni stranki, da je ona provzročila boj ter tako omogočila Nemeem, pokazati svojo veljavo. Naglašali smo le, da je obžalovanja vredni, bratomorni boj omogočil uspešen nastop Nemeem. Da je pa narodna stranka ponudila katoliško-narodnej stranki skupno postopanje, to nam ni bilo znano ter nam ni moglo biti znano, ker niti »Sl. Narod« tega ni omenjal. S tem bodi ustrezno spoštovanemu g. dopisniku ter konstatirana pravilnost našega stališča.

Duhom kvilsko in srčno na delo pod zaščito sv. bratov Cirila in Metoda! Iz Hrušice pri Podgradu smo prejeli nastopno z sreem in krvjo pisano poročilo, oziroma poziv: Bratar je govoril: »Bog ne plati svake subote; oj, suboto, kad' češ svanuti!« Ž njim ponavlja iste besede vsaki pravi rodoljub, ko vidi Istrana-trpina še vedno v kleščah tujih gospodarjev. Rimski orli so sicer zginili, beneški lev je odtegnil svoje tace iz teh krajev, a vendar je še gospodar, ki skuša samega sebe v nasilju, da bi udušil zadnjega Slovana v Istri. »Tvoja smrt, moje življenje!«. To mu je navdilo ter se ravna po tem. A naš narod, ki se je v nekaterih krajih umaknil sili ter zamenjal domačo govorico s tujimi glasovi, se probuja: začel je braniti svoje pravice, zaupa je v božje usmiljenje. O, je Nekdo, ki šteje solze zatiranih sužnjev. Je Nekdo, pred čegar obličjem hitijo naraščaji kakor voda v potoku, ki dvigne svojo pravično roko nad našim krvnikom ter mu zakliče: »Stoj! tudi Slovan v Istri mora biti človek med ljudmi!« Če se zvija črv v prahu, ko je kdo stopil nanj, pa bi se ne branil ves narod, ko mu preti pogin?! Toda le počasi vstaja narod, ker ga neodkritosrčen, goljufiv sovražnik tlači k tlom z dopustnimi in nedopustnimi silami. V veliko pomoč probujenja je rodu velezaslužna »družba sv. Cirila in Metoda za Istro«, ki nateza vse žile, da ustanovlja šole med nevednim ljudstvom, kjer se mladi naraščaj uči ljubezni do domovine, spoštovanja do materinega jezika ter uči, kako rešiti Istro gotovega propada. Stroški so veliki za tako narodno delo, a dohodki od dne do dne manjši. Saj je sam velenč. g. predsednik že v letu 1897 pošiljal obupne klice med svet, da je namreč veliko rodoljubov, ki se le bahajo s tem imenom, a ko bi se njihova beseda imela spremeniti v meso, ni jih. »Hvala jim na tem rodoljubstvu!« Zvesti si dolžnosti, ki nam jo nalagata Bog in brat-trpin, združili smo se v nedeljo dne 30. aprila Podgradei, Hruščani in Muncu, da ustanovimo moško in žensko podružnico za Istro v Podgradu. V lepo, z zastavami in zelenjem okrašenih prostorih gospodičine Marije Mavrič zbralo se je pod okriljem slovanskih blagovestnikov dokaj podgradske inteligence in drugega priprostega ljudstva iz imenovanih treh vasi. Pazno so sledili nagovoru sklicatelja, čast. gosp. Zorka Kluna, kapelana v Hrušici, ki je s kratkimi potezami očrtal korist in potrebo ustanovljajoče se podružnice. Besede niso padale na kamenita tla, temveč na občutna srea poslušalcev. Dokaz temu je dejstvo, da šteje danes podružnica 67 členov. Gospodarska zadruga, ljudska posojilnica, bralno društvo, podružnica sv. Cirila in Metoda za Kranjsko: vsa ta društva v Podgradu nam nalogajo narodni davek, vendar je le malo takih, ki bi se odrekli narodni dokladi za podružnico družbe sv. Cirila in Metoda za Istro. Glede odbora nismo bili v zadregi. Dobro vedoči, da je ženski spol ozirom zanimanja v narodni stvari nenadkriljiv — naravno, saj mati bolj nežno od očeta ljubi svojega otoka — izročili smo podružnico ženskemu odboru v varstvo in sicer;

predsednici gospodičini Lini Jenkovi, tajnici gospoj Mariji dr. Bilekovi in blagajnici gospodičini Mariji Mavričevi. Naše zaupanje bo opravičeno gotovo. Gospodičini predsednica ter učiteljica iz Hrušice Ljubica Šepić bili sti odbrani zastopnicama podružnice na glavni skupščini družbe. In ko smo si konečno obljubili za trdno, da nečemo paliti le slame, ki visoko gori, a hitro pogori, temveč, da hočemo netiti plamen prave vztrajne ljubezni do brata, kjerkoli naj on trpi v Istri, zaključil je sklicatelj I. glavno skupščino podružnice.

Današnji dopisnik cenj. »Edinosti« se nadeja, da se bo nad nami vzgledoval marsikateri drugi kraj, kjer živi morda do 3000 samih Hrvatov ali Slovencev, a nimajo še toli važne, potrebne podružnice »sv. Cirila in Metoda za Istro«. Na noge torej! in težko pričakovana sobota, ko bode Bog plačeval za prestano trpljenje, napočiti mora kmalu.

Našim vinogradnikom. Oni vinogradniki, ki želé modre galice, naj se nemudoma oglašijo v pisarni kmetijske družbe, ulica Geppa št. 14., da naznanijo množino, katere želé.

Bratovščina sv. Cirila in Metoda pri sv. Jakobu opozarja s tem svoje p. n. ude, udinje in vse tržaško Slovenstvo na svoj izredni občni zbor in »pomladansko veselico«, ki se bosta vršila v nedeljo 14. maja na vrtu slovenske šole pri sv. Jakobu. Poroča se nam, da potuje sedaj »Zeleni Juri«, ki nastopi takrat, po Hrvaški in Istri. Pridite ga gledat in poslušat vsi!

Tihotapel. Tako moramo imenovati one prodane duše, ki prav po tihotapski love naše ljudi po okolici za podpise proti osnutju okrajnega glavarstva. Kakor doznajemo, so bili nekateri okoličanski »capovile« vendar toliko pošteni, da niso vsprejeli takega nabiranja podpisov; a mesto teh so se našle druge duše, ki na zvijačen način love ljudi in to celo na cesti, na polju in sploh, kjer jim le mogoče ujeti kacega nezavedneža, o katerem se jim zdi, da mu bodo mogli vcepiti v glavo, da ne bo smel več v Trst po — »usnje« itd., ako ne podpiše. V Barkovljah se že več časa tihotapi na tak način; tudi v Bazovici se je te dni nekdo lotil te špekulacije, ali — povemo mu, naj bo oprezen, sicer povemo tudi njegovo ime sodišču slovenske javnosti.

Pozor torej!

Heros.

Pojte v Ljubljano! — Osel! Dne 28. m. m. je šel mladenič Jarnej Pintar na tržaški magistrat plačati neko globo radi vojaščine. Ker ne ume laški, prosil je po slovenski, naj mu povedo, zakaj mora plačati prav za prav. Toda nikdo ga ni hotel umeti in slednjič so mu vrgli psovko v obraz: la vada a Lubiana con la lingua sčava! Mladenič je odšel in je potem lepo vrnil s pošto dotični laški plačilni nalog. Danes so mu zopet prinesli v prodajalnico, ulica Molino Grande št. 9., nov plačilni nalog, ali Pintar ni hotel sprejeti. Na to mu je zaklical magistratni sluga: Bruto asino de sčavo, la vadi a Lubiana, qua si parla italian! — In potem je še zagrozil Pintarju z roko.

Tako hočete seveda mora razjariti tudi najpohlevnejega človeka in se ni čuditi, da je Pintar pokazal slugi vrata na občutljiv način. Sluga se je povrnil čez nekoliko čas in je vrgel oni poziv po prodajalnici, rekši gospodinj, da je odgovorna ona!!

Pintar je šel potem zopet na magistrat, kjer je zopet govoril slovenski. Tedaj pa so napravili krajši proces: dotični uradnik je poslal po slugo, ki je Pintarja — pahnil skozi vrata.

Tako moramo pisati vsaki dan zgodovino preganjanja in trpljenja našega ljudstva.

Nehvaležnost sveta. Pred nekoliko davi je naprosila neka pohajkovalka vratarico Terezo E. v neki hiši v ulici Sv. Mihajla za prenočišče. Vratarica, ki je dobrega srea, jo je vzela pod streho. Včeraj se je vratarica vrnila domov, opravivša neki posel, ali dekleta ni našla več, pač pa je zapazila takoj, da jej je deklet odneslo hranilno knjižico od 130 gld. Kolikor so jo noge nesle, je hitela v hranilnico, kjer je doznala na srečo, da ni še vzdignjen nje denar. Seveda je koj naznanila policiji, kako plačilo jej je namenilo nehvaležno deklet.

Vroča furlanska kri. Sinoči ob 8. uri je prišel v ljudsko kuhinjo Frana Lazarja na stari Barrieri težak Jakob Bergomas, Furlan po rodu. Hotel je, da mu gospodar posodi jeden krožnik. Seveda mu ga gospodar ni hotel dati, ne da bi mu Furlan dal toliko krajevarjev v varstvo. To je Fur-

lana užalilo tako, da je napadel gospodarja ljudske kuhinje. V tem je prihitel neki redar, da stori konec tepežu. Redar pa ni imponiral Furlanu in je poslednji udaril tudi njega s pestjo. Prihitel je še drugi redar. Tudi tega je hotel Furlan ugrizniti v desnico. Slednjič so Furlana vendar odveli v zapore.

Po sili je hotel na nabor 26letni Rudolf C. iz Pulja. Prišel je včeraj opoldne v veliko vojašnico zahtevaje, da se ga preišče, je-li goden za vojaka. Ni ga bilo mogoče odpraviti na noben način, kajti po vsej sili je hotel biti potrjen v vojake. Šele ko je došel policijski inšpektor, je šel vojeviti Rudolf se silo iz vojašnice — v luknjo. Danes, ko se mu je izkadilo, je bil brzkone povsem drugačnih mislij.

Nezgoda. Včeraj zjutraj zaplela se je na korzu 20letna šivilja Marija Ambrogio v Tramvajski voz, vsled česar je padla na tla. Kočijaž je še o pravem času zaustavil voz, da ni deklet prišlo pod kolesa. Nezvestno so jo prenesli na zdravniško postajo.

Samomor. Danes popoldne ob 4. uri se je vršil pogreb Šimona Gindla, uslužbenca v mornarski vojašnici v ulici Necker. Pokojnik je bil doma od sv. Ane iz Štajerske. Včeraj po noči se je vstrelil iz samokresa v glavo ter je bil koj mrtev. Zapustil je soprogo ter 5letno hčerko. Vzrok samomoru ni znan.

Brzjavna in telefonična poročila.

(Novejše vesti.)

Gorica 6. Razprava radi irredentovskih demonstracij v Červinjanu oziroma Terzu (radi katerih čepita v zaporu Codermatz in Brunati) utegne prinesiti zanimivih stvari na dan. Tako je soditi po številu oseb, ki so bile že zaslišane.

Celovec 5. V deželnem zboru je predlagal poslanec Huber, da se določi 10.000 goldinarjev kakor prispevek dežele k spomeniku Njenega Velikpustva cesarice Elizabete, kateri se ima postaviti v Ženevi; namestnik deželnega glavarja pa je predlagal, da s dovoli 20.000 goldinarjev za brezplačna mesta v deželni hiralnici, ki bodo nosila ime »ustanove cesarice Elizabete«. Oba predloga odstopila sta se deželnemu odboru.

Praga 5. Deželni zbor je sprejel predloga deželnega odbora, s katerima se odobruje ustanovitev okrožnih sodišč v Trutnovu in Litoměřku. Govorniki mladočeške stranke so se izrekli za predloge deželnega odbora, dasiravno je radikalna stranka izjavila, da se z istimi podaje roko Nemeem.

Praga 6. »Narodni listy« poročajo, da se eksekutivni odbor desnice snide 24. ali 25. tega meseca.

Gradee 6. (Deželni zbor.) Po rešenju dnevn. reda je posl. Rozina (Slovenec) predložil v slovenskem jeziku interpelacijo do vlade radi slovenskega uradovanja na višem deželnem sodišču v Gradu. Deželni glavar je izjavil, da dá to interpelacijo po avtorizovanem prelagatelju preložiti na nemški jezik in da jo potem izroči v poslovanje po pravilniku. (Ali ste čuli gospod Campitelli?)

Dunaj 6. Današnja »Wiener Zeitung« objavlja koncesijsko listino od 15. aprila 1899 za ozkotirno lokalno železnico iz Trsta v Poreč, eventualno v Kanfanar.

Dunaj 6. »Fremdenblatt« javljajo iz Lvova, da se eksekutivni odbor desnice snide na Dunaju takoj po binkoštnih praznikih.

Dunaj 5. Mestni svet je sklenil najeti posojilo v znesku tridesetih milijonov kron za ustanovitev mestne električne postaje.

Pariz 5. Kakor se govori, izroči Ballot Beauprè v četrtek svoje poročilo prvemu predsedniku kasacijskega sodišča, Mazeau.

Haag 5. Druga komora je sprejela proračun za sprejem členov mirovne konferencije.

Pariz 5. Občinski svet je sklenil, da sprejme slovesno Marchanda in njegovo spremstvo, kedar pride v Pariz.

Rim 5. »Agenzia Stefani« javlja, da so napadne govorce, ki trde, da se je več polit. oseb povabilo v kvirinal. To sme služiti v potrdilo, da se Pellouxu poveri sestava novega kabineta.

Upeljati kavo, ki bi pospeševala zdravje in ki bi ob enem nadomestila neredilno, našim živcem škodljivo bobovo kavo, ali jo vsaj storila neškodljivo, to so skušali že dalj časa doseči vestni zdravniki in prijatelji človeštva. V Kathreiner-Kneippovi sladni kavi se je slednjič našlo nadomestilo, za to tako splošno razširjeno navado, ki se skoro ne da več pogrešati, da se popije enkrat ali dvakrat na dan, tudi večkrat, nekoliko tople kave, katera zdravju ne škoduje, ki pa vendar zadovolji našemu namenu. Kathreiner Kneippova sladna kava se je skazala zlasti glede priljubljenega okusa bobove kave kot njena najizvrstnejša primes namesto doslej običajnih pomočkov, ki niso bili drugega kakor barvila. Samo ta kava ohrani ta dobri okus, ga stori še mnogo boljše, milejšega in prijetnejšega. Slednjič se z uporabljanjem tega domačega izdelka (ki je pristen le v znanih izvornih zavrtkih z imenom Kathreiner, nikoli na vago na prodaj) v vsaki družini precej prihrani, in sluzi torej ta kava splošni blaginji v dvojnem oziru.

Različne vesti.

Potres. Iz Aten javljajo dne 4. t. m.: Sinoči so v okrajih na jugovzhodu od Peloponeza občutili zopet potres. Mesto Lipudista je močno poškodovano. Mnogo hiš se je vdrla ali vsaj razpokalo. Tudi v drugih krajih je nastala znatna škoda.

Delavsko gibanje. Kakor poročajo iz Prage, ni bilo na novi železnici Hauenstein-Warta od predvečera nobenega izgreda. Stotino laških delavcev, ki so zakrivil zadnje nemire, je podjetništvo izplačalo in odpustilo. Oblast poskrbi za to, da odpuštujejo nemudoma.

Iz Brna poročajo: V delavskem domu je bil večer delavski shod. Sklenili so izvoliti odbor, ki bo nadzoroval tovarne; drug odbor pa bo poročal delavcem, ki stanujejo izven Brna, o dogodkih v mestu.

V tovarno Offermann je prišlo jutraj blizu 200 delavcev. Delali so samo do popoldne; potem so jim izplačali mezdo za en teden ter jim odpovedali službo. V tkalnico tvrdke Svoboda prišlo je okolo 90 delavcev, ki so delali do 1/10 ure. Tedaj je prišlo več stotin ljudstva iz delavskega doma, ki je pretilo delajočim, vsled česar se je, ob posredovanju gospodarja, ustavilo delo. Prižupanu se vrši konferenca, katere se udeležuje vladni zastopnik, svetnik Klein in dva vodje delavcev.

Posedniki tkalnic bodo zborovali še danes ter se posvetovali glede postopanja.

Dvoboj mej poslancema. V Budimpešti se je vršil dne 2. t. m. dvoboj z meči med poslancema Ljudevitom Olayem in Pavlom Meszlenyjem. Poslednji je neznatno ranjen. Nasprotnika se nista sprijaznila. — Ta dvoboj ima sledečo zgodovino: Ko je o nekem govoru v zbornici ljudska stranka srdito napadala Olaya, je vzkliknil isti: Jaz sem gospod svoje besede! — na kar mu je Meszlenyi odgovoril: Vi niste gospod, vi ste kmet. Vsled tega je pozval Olay Meszlenyja na dvoboj.

Srečen oče. Nekega tesarja v vasi Wier na Gornjem Avstrijskem je osrečila soproga te dni z dečkom, ki je od pet do glave pokrit z dlako. Na rokah in nogah ima po šest prstov. Vse to bi še bilo dobro, da nima namesto nosu — samo luknjico v obrazu. Sicer pa je otrok, ki je šesti v družini, čil in zdrav.

Kamenj plaz. Iz Boleana javljajo, da je pri Sopravilli kamenj plaz zasul hišo bratov Bisintainer, ki nista imela časa, da bi se rešila. Sicer so začeli takoj razkopavati podrtine, ali brata sta bila že mrtva, ko so ju našli.

Mesto v temi. V Hamburgu se je minole srede vsled napačne zveze pokvaril glavni kabel električne postaje, v led česar je otemnelo več nego polovica mesta. Mnogo motorjev se je ustavilo. Vkljub pridnemu delu so popravili kabel še le prihodnjega dne.

Telegrafija brez žice. Profesor Flemina je preiskoval te dni ob kanalu la Manche znanstvenim potom Marconijev sistem telegrafiranja brez žice. Kakor javlja sedaj, zabeležijo so se vse depeshe med obalima »Rokava« natančno na dotične listke, in sicer 12 do 18 besed v minuti. Ves aparat za brzojavljanje čez morsko ožino, ki meri nad sto angleških milj širine, stoji na mali mizici ter stane blizu tisoč goldinarjev.

Zahvala.

Podpisani se zahvaljujem vrlim pevcom društva »Danica« na Kontovelju, kateri so na dan moje poroke iz same prijaznosti pevali pri sv. maši ter mi vprizorili na večer istega dne krasno podoknico. Kontovelj, dne 1. maja 1899.

Dragotin Starec.

Na najvišje povelje Njeg. c. in k. apost. Veličanstva.

XX. c. kr. državna loterija

za obče vojaške-dobrodelne namene.

Ta denarna loterija.

edina v Avstriji zakonito dovoljena, obsega 12.728 dobitkov v gotovini v skupni vsoti od 403.100 kron.

Glavni dobitnik znaša:

kron **200.000** kron

Za izplačilo dobitkov jamči c. kr. loterijski sklad.

Žrebanje neprekljčno dne 15. junija 1899.

Jedna srečka stane 4 krone.

Srečke se dolo pri oddelku za državne loterije na Dunaju, t. i. Riemergasse 7, v loterijskih kolekturah, v točakarnah, pri davčnih, poštah, hrastovih in železnih uradih, v menjalnicah itd.; igralni načrti gratis za kupce srečk. — Srečke se dopoljujejo poštne prosto.

C. kr. loterijska direkcija

oddelek za državne loterije.

Za praznike in za sv. birmo.

Čevljarnica »pri Pepetu Kraševcu« pri cerkvi sv. Petra pod ljudsko šolo priporoča slovenskemu občinstvu svojo veliko zalogo obuvala, zlasti pa specialnosti za sv. birmo. Priporoča se za obilen obisk. Naročnikom zunaj mesta se na željo pošilja tudi po pošti in sicer brez vsacih stroškov.

Udani

Josip Stantlč.

Zalogo piva senoženske pivovarne

v Herpeljah

ima

Ivan Siškovič

Istotam v svoji lastni hiši že več let.

Kakor vedno do sedaj hoče tudi odslej točno in vestno služiti svojim odjemalcem ter storiti vse mogoče v njih zadovoljnost, tako, da se mu ni bati nobene konkurence toliko gledé cen kolikor gledé dobrote piva in sicer v sodčkih in v steklenicah.

Zaloga je na raspolago ob vsaki uri dneva in noči.

Priporoča se torej gg. gostilničarjem in slavnemu občinstvu sploh.

Zaloga in tovarna

pohištva vsake vrste

od

Alessandro Levi Minzi v Trstu.

Piazza Rosario žtev. 2.

(šolsko poslopije).

Bogat izbor v tapetarijah, zrcalih in slikah. Ilustriran cenik gratis in franko vsakemu na zahtevo.

Cene brez konkurence.

Predmeti postavijo se na brod ali železnice, brez da bi se za to kaj zaračunalo.

Priznana
najboljša in najtrpežnejša
vinogradna in sadno-drevesna
brizgalnica je
Czimeg-ova
"Non plus ultra"
Peronospora
brizgalnica
Na vsaki sesalki so vlitte
besede »Non plus ultra«.
Opisi brezplačno.
Kjer ni zastopstva, naj se
naroča
Ferd. Körösi-Grädec

C. Klemt.

Tovarna za zatvornice (Jalousien)

Braunau na Bavarskem.

Priporoča svoja 6-kratno odlikovana novovrstna lesena zastirala (Rouleaux), zatvornice in oboknice na valjček. — Cenik gratis.

Agentje

privatne odjemalce se iščejo.

Velika hiša

v Motovunu zraven slovečih škocijskih jam, 3 ure od Trsta in 1/2 ure hoda od železnične postaje Divača, ob živahni prometni cesti Reka-Trst, z dvema kuhinjama, z dvema obširnima podzemeljskimi kletimi, s 14 krasnimi sobami s posebnimi uhodi, kakor nalašč prirejenimi za mnogobrojne letovišnike, ki vsako leto prihajajo v ta divno-romantični kraj, z obširnim na visoko obzidan in senčnatim dvoriščem, z velikim vodnjakom z izvrstno vodo, z velikimi hlevi za konje in govedo, z obširnimi spravami za seno ter druge poljske pridelke, s prostranimi lopami, s krasnim se sadjem in trtami zasejenim vrtom in z lepim parkom je vsled nastalih družinskih razmer pod ugodnimi pogoji takoj

na prodaj

Proda se tudi na večletne obroke. — Hiša, kakor vsa ostala obširna poslopja, so kakor nalašč prikladna za gostilničarsko in štacunarsko obrt.

Vsled njene lege na tako živahni prometni cesti, je posebno priprava za kupeljo z domačimi pridelki in vsakovrstnim blagom na drobno in debelo; krema bi pa imela razum navadnega posla z domačim ljudstvom in z vozniki, obilo posla z nebrojnimi obiskovalci škocijskih jam.

Vse pohištvo z vrtom in parkom vred, dalo bi se tudi v najem po dogovoru.

Natančnejša pojasnila pri lastniku Aleksandru Mahorčiču v Motovunu, pošta Divača.

„AGRICOL“

Patent T. 49/1008.

Privilegovano mehko kaljiško milo za uničevanje mrčesov

raztopljivo v mrzli vodi, v raznih krajih Trentina, Istre, Goriške in pri tuk. poljedeljski družbi izkušeno kot uspešno sredstvo z zatiranjem vseh parasi-karnih in kriptogamičnih bolezni in žuželk v obče ki okužujejo trte, sadna drevesa in zelenjad.

Navodilo, kako rabiti »Agricol«, na željo poštne prosto.

Milarnica

F. Fenderl i dr. v Trstu.

Zastop in zaloga na Goriškem pri gosp. Frideriku Primas-u v Gorici, Veliki trg 16, na dvorišču.

„THE GRESHAM“

angleško zavarovalno društvo na življenje v Londonu.

Aktiva društva do 31. decembra 1897. Kron 159.997.579.—

Letno vplačilo premij in obresti do 31. decembra 1897. 28.823.375.—

Izplačana zavarovalnina in obresti od obstanka društva (1848.) 343.860.067.—

V letu 1897. izdanih 7468 polie za glavnicu od 67.331.351-91

Prospekti, ceniki in v obče vse druge informacije dopošljejo se vsakemu na pismo vprašanje od niže imenovanega zastopstva, katero dopisuje v vseh jezikih.

Glavno zastopstvo v Trstu.

Via del Teatro št. 1, „Tergesteo“ Scala IV.

Iščejo se dobri agentje, zastopniki in potovalci.

Zaloga vina F. Petech-a

Via delle Poste št. 10.

Vina dalmatinska, Istrijska in italijanska iz slo-
veških kleti po cenah da se ni bati konkurence,
pristna in najboljše kakovosti.

Istrsko fino po gld. 32, in 34 — Dal-
matinsko po gld. 30 in 32. — Opollo fin
po gld. 34, italijansko po 28 in 32 v vsakej
množini v sodčkih in buteljkah od litra. Vse pro-
sto na dom v katerikoli kraju mesta.

NB. Naročbe vzprejemajo se direktno v zalogi po
poštah dopisnicah.

Tvrška M. AITE

Via Nuova, ogel ulice S. Lazzaro št. 8.

Usojam si naznaniti slavnemu občinstvu in svojim
odjemalcem, da sem preskrbel svojo prodajalnico z
mnogobrojnem povsem novim blagom po brezkon-
kurenčnih cenah:

Raznovrstni perkal, moderno risanje, barve garantirane	po 15 nvč.
Fini perkal za srajce	24 "
Oxford, barve garantirane	19 "
Francoski sateni	26 "
Piquet, barvan in bel za obleke	28 "
Perkalin za podloge v vseh barvah	10 "
Blago močno za podloge v vseh barvah	15 "
Blago za ženske obleke dvojna širina od 23 nvč. naprej	
" " moške obleke širina 150 cm.	90 "
Alpagas črni za ženske obleke velik izbor	50 "
Kotenina	13 "
" bela	21 "
Navidezno platno	15 "
Platno čisto laneno	22 "
" " za rjuhe dvojna širina	45 "
Mušolin bel prve vrste	16 "
Chiffon za srajce	18 "
Srajce za gospode, velik izbor belih in barvane	90 "
Srajce za gospe	50 "
Moderaci, zadnji kraj	60 "

Velik izbor

trakov, šipk, bordur, vazenj, svil in različnih gar-
nitur ter vseh drobnarij za šivilje in modistinje.
— Vsprejemajo se naročbe možkih oblek po meri
in najnižjih cenah.

Velik izbor blaga za narodne zastave in na-
rodnih trakov po najnižjih cenah.

Blag. gospod
Gabr. Piccoli,

lekarnar „pri angelu“,
dvorni založnik Nj. svetosti
papeža Leona XIII.,
v Ljubljani, Dunajska cesta.

Brezje na Spodnjem Stajarskem, 14. nov. 1898.

Vaše blagorodje!

Ker smo se že velikokrat prepričali, da je ta
Vaša tinktura za želodec, katero je rabila že cela moja
hiša z najboljšim uspehom, res najboljšo sredstvo zoper
želodčne in tudi mnoge druge bolezni, se vam iskreno
zahvaljujem. Pa tudi gospodu, kateri me je na to iz-
vrstno tinkturo opozoril, sem hvaležen.

To potrjujem s tem, da vam izrečem svojo
najiskrenejšo zahvalo v imenu cele moje družine ter
vas uljudno prosim, da mi pošljete zopet jedno ška-
tlico tinkture za želodec z 12 terimi stekleničkami in je-
den lonček Glicerina Crème.

S spoštovanjem

Tomaž Dobek.

Poslajte mi s poštnim povzetjem pod spodaj sto-
ječim napisom 24 stekleničke izvrstne „želodčne esence“,
ki se rabi z najboljšim uspehom

Ježef Černko, župnik,
Vuhred. — Stajarsko.

Poslajte mi s poštnim povzetjem 12 steklenic Vaše
želodčne tinkture. Naš gosp. župnik Belec jo vsakemu
bolehnemu prav gorko priporoča in skoraj vsaki, ki
jo rabi, se jako pohvalno o nji izrazi.

S spoštovanjem

Ivan Vidas

pri Sv. Martinu, p. Sv. Nedelja,
S. Domenica d'Albona, Istra.

Varstvena znamka: SIDRO.

LINEMENT. CAPSICI COMP.

iz Richterjeve lekarne v Pragi

priopznano izvrstno, bolečine blažeče mazilo
dobiva se po 40 nvč., 70 nvč. in 1 gld. po vseh le-
karnah. Zahteva naj se to

splošno priljubljeno domače sredstvo

vedno le v originalnih steklenicah z varstveno znamko
„sidro“ iz Richterjeve lekarne ter vzame
previdnostno samo steklenice s to varstveno
znamko kakor originalni izdelek.

Richterjeva lekarna pri zlatem levu v Pragi.

Službo

v kaki trgovski ali odvetniški pisarni išče izo-
bražen Slovenec z lepo pisavo in vsestranskimi
praktičnimi izkušnjami, vešč poleg slovenskega tudi
nemškemu in hrvatskemu jeziku. Dotični lahko
nastopi službo takoj. Blagovoljnih ponudb se prosi
na „G. H. 56“ poste restante Trst, glavna pošta.

Kašelj, hripavost in prsni katar
ublažuje in zdravi

pravi planinski kašelj olajšajoči sok
z „Deželne lekarne pri Mariji Pomagaj“ M. Leusteka
v Ljubljani.

Cena 1 steklenice 50 novč. Razpošilja se z obratno pošto
najmanj 2 steklenici.

Čuvaj se senjske roke!
dobi se v administraciji našega lista.

KATHREINER- Kneippova sladna kava.

„Mama mami, se meni.“

Že leta sem izpričano izvrstna primes k bobovi kavi. — Pri
živčnih, srcnih, želedečnih boleznih, pri pomanjkanju krvi etc.
zdravniško priporočena. — Najpriljubljenejša kavina pijača v
stotisočero rodovinah.

60 Lieferungen à 60 Pfg. oder 3 Bände à 15 Mk.
Berlin-Leipzig, Deutsches Verlagshaus Bong & Co.

Zu beziehen durch jede Buchhandlung.

Vse stroje za poljedelstvo

Vnovič znižane cene!

Triljeri (čistilni stroji za žito) v natančni izvršitvi.
Sušilnice za sadje in zelenjavo, škropilnice proti peronospori,
poboljšani sestavi Vermorelov. Aparati za sumporavanje lozov.
Mlatilnice, mlinci za žito, stiskalnice (preše) za vino in sadje
različnih sestav. — Samoreznice jako lahke za goniti in po zelo
zmernih cenah. Stiskalnice za seno in slamo, ter vse potrebne,
vsakovrstne poljedelske stroje, prodaja v najboljši izvršitvi

Ig. Heller, Dunaj

Cenike in spričevala zastoj.

II, Praterstrasse.

Iščem zastopnikov! — Čuvati se je ponarejanj!

